श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ तृतीयः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ तृतीयः सर्गः ॥

विश्रवसो वैश्रवणस्योत्पत्तेस्तपसो वरप्राप्तेर्लङ्कायां निवासस्य च वर्णनम्

अथ पुत्रः पुलस्त्यस्य विश्रवा मुनिपुङ्गवः।
अचिरेणैव कालेन पितेव तपसि स्थितः॥ **7.3.1** ॥

सत्यवाञ्शीलवान् दान्तः स्वाध्यायनिरतः शुचिः।
सर्वभोगेष्वसंसक्तो नित्यं धर्मपरायणः॥ **7.3.2** ॥

ज्ञात्वा तस्य तु तद् वृत्तं भरद्वाजो महामुनिः।
ददौ विश्रवसे भार्यां स्वसुतां देववर्णिनीम्॥ **7.3.3** ॥

प्रतिगृह्य तु धर्मेण भरद्वाजसुतां तदा।
प्रजान्वीक्षिकया बुद्ध्या श्रेयो ह्यस्य विचिन्तयन्॥ **7.3.4** ॥

मुदा परमया युक्तो विश्रवा मुनिपुङ्गवः।
स तस्यां वीर्यसम्पन्नमपत्यं परमाद्भुतम्॥ **7.3.5** ॥

जनयामास धर्मज्ञः सर्वैर्ब्रह्मगुणैर्वृतम्।
तस्मिञ्जाते तु संहृष्टः स बभूव पितामहः॥ **7.3.6** ॥

दृष्ट्वा श्रेयस्करीं बुद्धिं धनाध्यक्षो भविष्यति।
नाम चास्याकरोत् प्रीतः सार्धं देवर्षिभिस्तदा॥ **7.3.7** ॥

यस्माद् विश्रवसोऽपत्यं सादृश्याद् विश्रवा इव।
तस्माद् वैश्रवणो नाम भविष्यत्येष विश्रुतः॥ **7.3.8** ॥

स तु वैश्रवणस्तत्र तपोवनगतस्तदा।
अवर्धताहुतिहुतो महातेजा यथानलः॥ **7.3.9** ॥

तस्याश्रमपदस्थस्य बुद्धिर्जज्ञे महात्मनः।
चरिष्ये परमं धर्मं धर्मो हि परमा गतिः॥ **7.3.10** ॥

स तु वर्षसहस्राणि तपस्तप्त्वा महावने।
यन्त्रितो नियमैरुग्रैश्चकार सुमहत्तपः॥ **7.3.11** ॥

पूर्णे वर्षसहस्रान्ते तं तं विधिमकल्पयत्।
जलाशी मारुताहारो निराहारस्तथैव च॥ **7.3.12** ॥

एवं वर्षसहस्राणि जग्मुस्तान्येकवर्षवत्।
अथ प्रीतो महातेजाः सेन्द्रैः सुरगणैः सह॥ **7.3.13** ॥

गत्वा तस्याश्रमपदं ब्रह्मेदं वाक्यमब्रवीत्।
परितुष्टोऽस्मि ते वत्स कर्मणानेन सुव्रत॥ **7.3.14** ॥

वरं वृणीष्व भद्रं ते वरार्हस्त्वं महामते।
अथाब्रवीद् वैश्रवणः पितामहमुपस्थितम्॥ **7.3.15** ॥

भगवन् लोकपालत्वमिच्छेयं लोकरक्षणम्।
अथाब्रवीद् वैश्रवणं परितुष्टेन चेतसा॥ **7.3.16** ॥

ब्रह्मा सुरगणैः सार्धं बाढमित्येव हृष्टवत्।
अहं वै लोकपालानां चतुर्थं स्रष्टुमुद्यतः॥ **7.3.17** ॥

यमेन्द्रवरुणानां च पदं यत् तव चेप्सितम्।
तद् गच्छ बत धर्मज्ञ निधीशत्वमवाप्नुहि॥ **7.3.18** ॥

शक्राम्बुपयमानां च चतुर्थस्त्वं भविष्यसि।
एतच्च पुष्पकं नाम विमानं सूर्यसन्निभम्॥ **7.3.19** ॥

प्रतिगृह्णीष्व यानार्थं त्रिदशैः समतां व्रज।
स्वस्ति तेऽस्तु गमिष्यामः सर्व एव यथागतम्॥ **7.3.20** ॥

कृतकृत्या वयं तात दत्त्वा तव वरद्वयम्।
इत्युक्त्वा स गतो ब्रह्मा स्वस्थानं त्रिदशैः सह॥ **7.3.21** ॥

गतेषु ब्रह्मपूर्वेषु देवेष्वथ नभस्तलम्।
धनेशः पितरं प्राह प्राञ्जलिः प्रयतात्मवान्॥ **7.3.22** ॥

भगवन् लब्धवानस्मि वरमिष्टं पितामहात्।
निवासनं न मे देवो विदधे स प्रजापतिः॥ **7.3.23** ॥

तं पश्य भगवन् कञ्चिन्निवासं साधु मे प्रभो।
न च पीडा भवेद् यत्र प्राणिनो यस्य कस्यचित्॥ **7.3.24** ॥

एवमुक्तस्तु पुत्रेण विश्रवा मुनिपुङ्गवः।
वचनं प्राह धर्मज्ञ श्रूयतामिति सत्तम॥ **7.3.25** ॥

दक्षिणस्योदधेस्तीरे त्रिकूटो नाम पर्वतः।
तस्याग्रे तु विशाला सा महेन्द्रस्य पुरी यथा॥ **7.3.26** ॥

लङ्का नाम पुरी रम्या निर्मिता विश्वकर्मणा।
राक्षसानां निवासार्थं यथेन्द्रस्यामरावती॥ **7.3.27** ॥

तत्र त्वं वस भद्रं ते लङ्कायां नात्र संशयः।
हेमप्राकारपरिखा यन्त्रशस्त्रसमावृता॥ **7.3.28** ॥

रमणीया पुरी सा हि रुक्मवैदूर्यतोरणा।
राक्षसैः सा परित्यक्ता पुरा विष्णुभयार्दितैः॥ **7.3.29** ॥

शून्या रक्षोगणैः सर्वै रसातलतलं गतैः।
शून्या सम्प्रति लङ्का सा प्रभुस्तस्या न विद्यते॥ **7.3.30** ॥

स त्वं तत्र निवासाय गच्छ पुत्र यथासुखम्।
निर्दोषस्तत्र ते वासो न बाधस्तत्र कस्यचित्॥ **7.3.31** ॥

एतच्छ्रुत्वा स धर्मात्मा धर्मिष्ठं वचनं पितुः।
निवासयामास तदा लङ्कां पर्वतमूर्धनि॥ **7.3.32** ॥

नैर्ऋतानां सहस्रैस्तु हृष्टैः प्रमुदितैः सदा।
अचिरेणैव कालेन सम्पूर्णा तस्य शासनात्॥ **7.3.33** ॥

स तु तत्रावसत् प्रीतो धर्मात्मा नैर्ऋतर्षभः।
समुद्रपरिखायां स लङ्कायां विश्रवात्मजः॥ **7.3.34** ॥

काले काले तु धर्मात्मा पुष्पकेण धनेश्वरः।
अभ्यागच्छद् विनीतात्मा पितरं मातरं च हि॥ **7.3.35** ॥

स देवगन्धर्वगणैरभिष्टुत -
स्तथाप्सरोनृत्यविभूषितालयः।
गभस्तिभिः सूर्य इवावभासयन्
पितुः समीपं प्रययौ स वित्तपः॥ **7.3.36** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे तृतीयः सर्गः॥